

Christian Sucksdorff

* 8.2.1928 † 23.10.2016

SUOMALAISEN TIEDEAKATEMIAN jäsen, Ilmatieteen laitoksen osastopäällikkö, professori Christian Sucksdorff kuoli 23. päivänä lokakuuta 2016. Hän syntyi Sodankylässä 8. helmikuuta 1928. Sucksdorff kävi oppikoulun Helsingissä Suomalaisessa yhteiskoulussa ja kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1947. Hän valmistui Helsingin yliopistosta filosofian kandidaatiksi vuonna 1956 pääaineenaan fysiikka. Geofysiikan alan väitöskirja valmistui vuonna 1968.

Sucksdorffin uravalintaan tutkijana ja tiedemiehenä vaikutti olennaisesti hänen isänsä Eyvind Sucksdorff, joka oli Suomalaisen Tiedeakatemian Sodankylän geofysiikan observatorion johtaja 1927–1945. E. Sucksdorff siirtyi sodan jälkeen vuonna 1945 Ilmatieteen laitoksen geofysikoksi tehtäväänsä geomagneettiset mittaukset ja kartoitukset Suomessa. Työn oli aloittanut silloisen Ilmatieteen laitoksen legendaarinen johtaja Jaakko Keränen jo 1910-luvulla. Kenttätöihin apumieheksi Eyvind Sucksdorff oli kouluttanut poikansa Christianin, joka näin isänsä kautta sai oppinsa geomagnetismiin, tieteeseen ja mittaustekniikkaan.

Geomagnetismiin kuuluvat vaativat ja tarkat mittaukset ja observatoriossa tehtävät magneettiset rekisteröinnit, joilla seu-

rataan Maan magneettikentän ajallisia vaihteluja. Kokonaisuus on vaativa mitta-tekniinen ja tieteellinen erikoisalue. Ilmatieteen laitoksessa geomagneettisia havaintoja on tehty jo laitoksen perustamisesta saakka vuodesta 1838 lähtien.

Christian Sucksdorff aloitti yli neljäkymmentä vuotta kestäneen virkauransa Ilmatieteen laitoksen palveluksessa vuonna 1948.

Kun Eyvind Sucksdorff kuoli äkillisesti vuonna 1955, kaikki Ilmatieteen laitoksen geomagnetismiin liittyvät työt ja tehtävät jäivät Christian Sucksdorffin harteille. Hänen tehtäväänsä oli jatkaa Ilmatieteen laitoksen Nurmijärven geofysiikan observatorion kehittämistä ja vastata myös magneettisista kenttämittauksista eri puolilla Suomea.

Kansainvälinen geofysiikan vuosi 1957–1958 tiesi uusia tehtäviä suomalaiselle geofysiikan tiedeyhteisölle. Ilmatieteen laitoksen Nurmijärven observatoriossa aloitettiin ionosfäärin luotaukset ja seismiset rekisteröinnit. Näissäkin uusissa tehtävälalueissa Christian Sucksdorffilla oli tärkeä rooli.

Geofysiikan vuoden aikana Ilmatieteen laitoksessa aloitettiin revontulien kuvaus filmikameroille Lapissa osana kansainvälisen tiedeyhteisön toimintaa. Tuntuman

revontulikuvaukseen Sucksdorff oli saanut jo lapsuudenkodissaan Sodankylän geofysiikan observatoriossa, jossa hän oli seurannut isänsä käynnistämiä kuvauksia normaalilla mustavalkokameralla. Sucksdorffin toimesta kehitettiin revontulikamerat alalla käytössä olevien kameroiden pohjalta. Kameroiden suunnittelua jatkettiin ja revontulikuvaukset ovat edelleen keskeinen osa Ilmatieteen laitoksen avaruustutkimustoiminnassa. Kun kameroiden rakennetta suunniteltiin, niiden laadusta ei tingitty. Voi hyvin sanoa, että näillä opeilla Ilmatieteen laitos lähti mukaan avaruustutkimukseen myöhemmin 1980-luvulla. Kameroiden aineistoista on tehty väitöskirjoja ja ne ovat alan tutkimuksen keskeistä materiaalia edelleen.

Sucksdorff oli uransa alusta lähtien tiiviisti mukana alan kansainvälisessä yhteistyössä, koska hänen edustamansa tieteenalat olivat Suomessa varsin kapealla pohjalla. Vaikutteita piti hakea alan suurista tutkimuskeskuksista kuten esimerkiksi USA:sta. Tärkeä tiedeyhteisö oli IAGA (International Association of Geomagnetism and Aeronomy). Sucksdorff osallistui jo 1950-luvulta lähtien kaikkiin IAGA:n kokouksiin, joita pidettiin maailmalla eri maissa aina kahden vuoden välein. Hän saavutti alan tiedeyhteisön arvostuksen alallaan. Sucksdorff nimitettiin IAGA:n kunniajäseneksi vuonna 1993.

Ilmatieteen laitoksessa geomagnetismin ryhmä oli 1950-luvulla pieni, siinä oli vain muutamia henkilöitä Sucksdorffin ohella, mutta myöhemmin yksikkö kasvoi ensin Magnetismin osastoksi (1970) ja sitten Geofysiikan osastoksi (1985). Viimeksi Sucksdorff oli osastopäällikkönä Ilmatieteen laitoksessa professorin arvonimellä.

Henkilömäärä oli noussut jo lähelle 30. Ilmatieteen laitoksen nykyinen avaruustutkimus johtaa perinteensä näistä yksiköistä, joiden johdossa Christian Sucksdorff oli. Hän jäi eläkkeelle vuonna 1991.

Kotimaisissa tiedejärjestöissä Sucksdorff oli mukana aktiivisesti muun muassa Geofysiikan seurassa, jonka puheenjohtaja hän oli kahdesti. Hän oli myös Suomen Geodeettis-geofysikaalisen kansalliskomitean puheenjohtaja 1960-luvulta 1990-luvun alkuun. Komitean tehtävänä oli koordinoita geofysiikan alan yhteistyötä alan kansainvälisten organisaatioiden suuntaan. Christian Sucksdorff oli myös Suomalaisen Tiedeakatemian (1976) ja Suomen Tiedeseuran (1986) jäsen.

Sucksdorffin johdolla tehtiin useita väitöskirjoja ja muita akateemisia opinnäytteitä geomagnetismin alla. Hän oli myös Helsingin yliopiston geofysiikan dosentti.

Christian Sucksdorff julkaisi useita kymmeniä tieteellisiä tutkimuksia lähinnä geomagnetismin mittaustekniikan ja aineistojen käsittelyn alalla. Ehkä pysyvin näistä tutkimuksista on hänen vuonna 1996 yhdessä puolalaisen kollegansa kanssa julkaisema käsi- ja opaskirja geomagneettisissa observatorioissa ja kenttäolosuhteissa tehtävistä mittauksista, jota laajalti käytetään edelleen perusteoksena alan tiedeyhteisössä.

Christian Sucksdorffin olemukseen kuului hillitty, lämmin kohteliaisuus ja luja velvollisuudentunto. Laaja-alaisen sivistyneenä luonnontieteilijänä hän oli innoittava väittelijä ja keskustelukumppani. Täsmällinen, kurinalainen mies rentoutui ystävien ja sukulaisten seurassa hienoksi isännäksi, jonka vieraanvaraisuus ja huolenpito vieraiden viihtymisestä eivät unohdu.

Heikki Nevanlinna